

VAALIT JA ÄÄNESTÄMINEN

<http://www.vaalit.fi/fi/>

Poliittinen toiminta = yhteisistä asioista päättämistä

- **Sääntöjen** laatiminen (lait, asetukset, määräykset)
- **Toimijoiden valinta** (luottamusmiehet, virkamiehet, toimihenkilöt)
- **Valvonta** (sanktioista, palkkioista päättäminen)
- **Suhteet** (muut ryhmät, ulkosuhteet)
- **Rahoitus** (verotuksesta ym. päättäminen ja kanavointi.)
- **Tiedotus** ja lobbaus
- **Aseman tavoittelu** ja valtaus on myös poliittista toimintaa

Kpl 4 ja 5 Puolueet:

<https://vaalit.fi/rekisteroidyt-puolueet>

- Rekisteröity puolue:
 - 5000 kannattajaa
 - Pyrkimys osallistua valtiollisten asioiden hoitamiseen (=koko maa)
 - Säännöt toiminnasta
 - Puoluetuki sidottu kansanedustajien määrään
- Puolueiden tavoitteet
 - Vaalivoitto, kansanedustajien saaminen
 - Hallituspaikka
 - Ajaa jäsenten etua ja aatetta

Liike Nyt

Vihreät De Gröna

Kristillisdemokraatit
ARVOISTASI POLITIIKKAA

Keskusta

vasemmisto

KOKOOMUS

Liike Nyt

Vihreät De Gröna

vasemmisto

KOKOOMUS

Kristillisdemokraatit
ARVOISTASI POLITIIKKAA

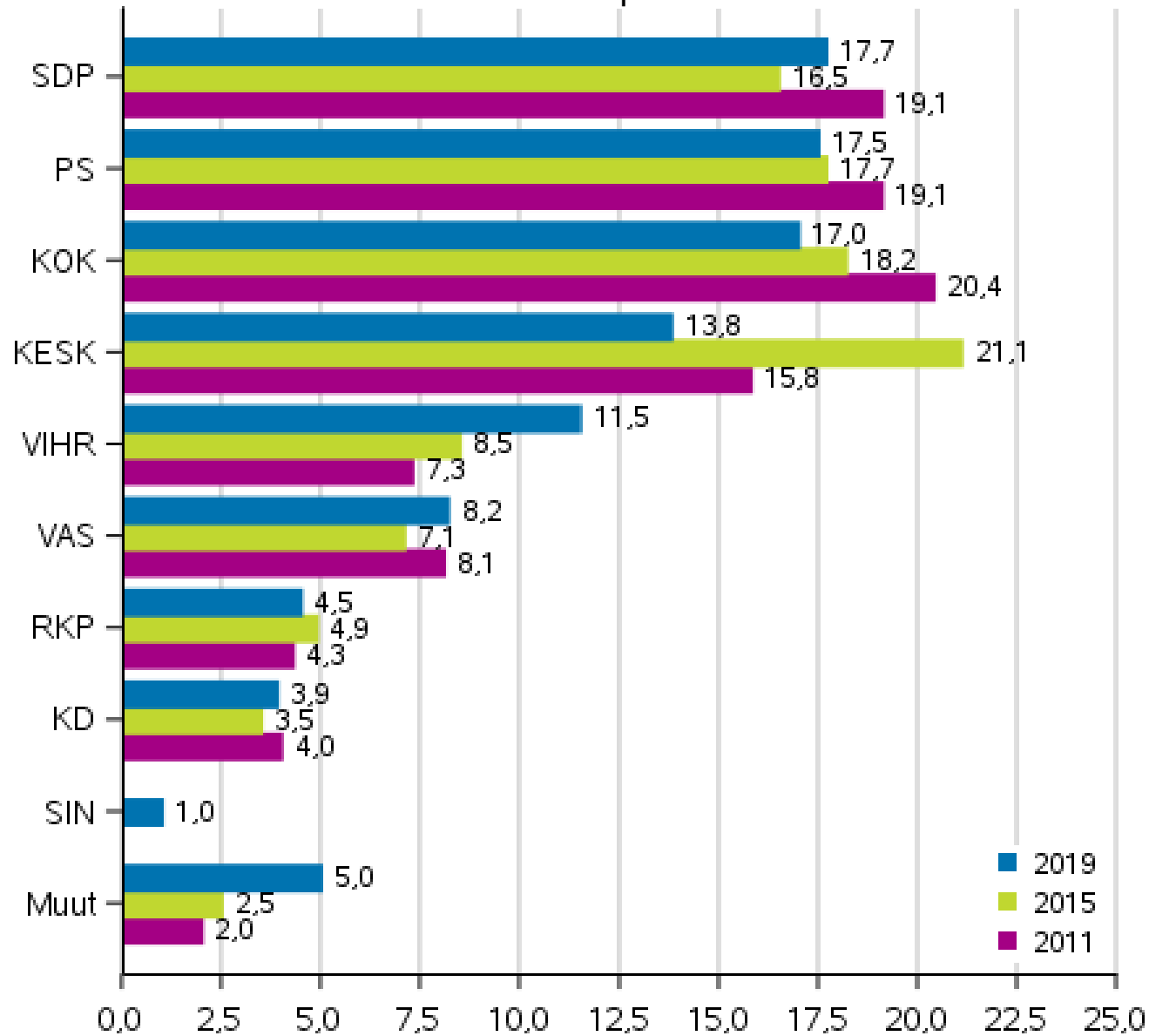

Keskusta

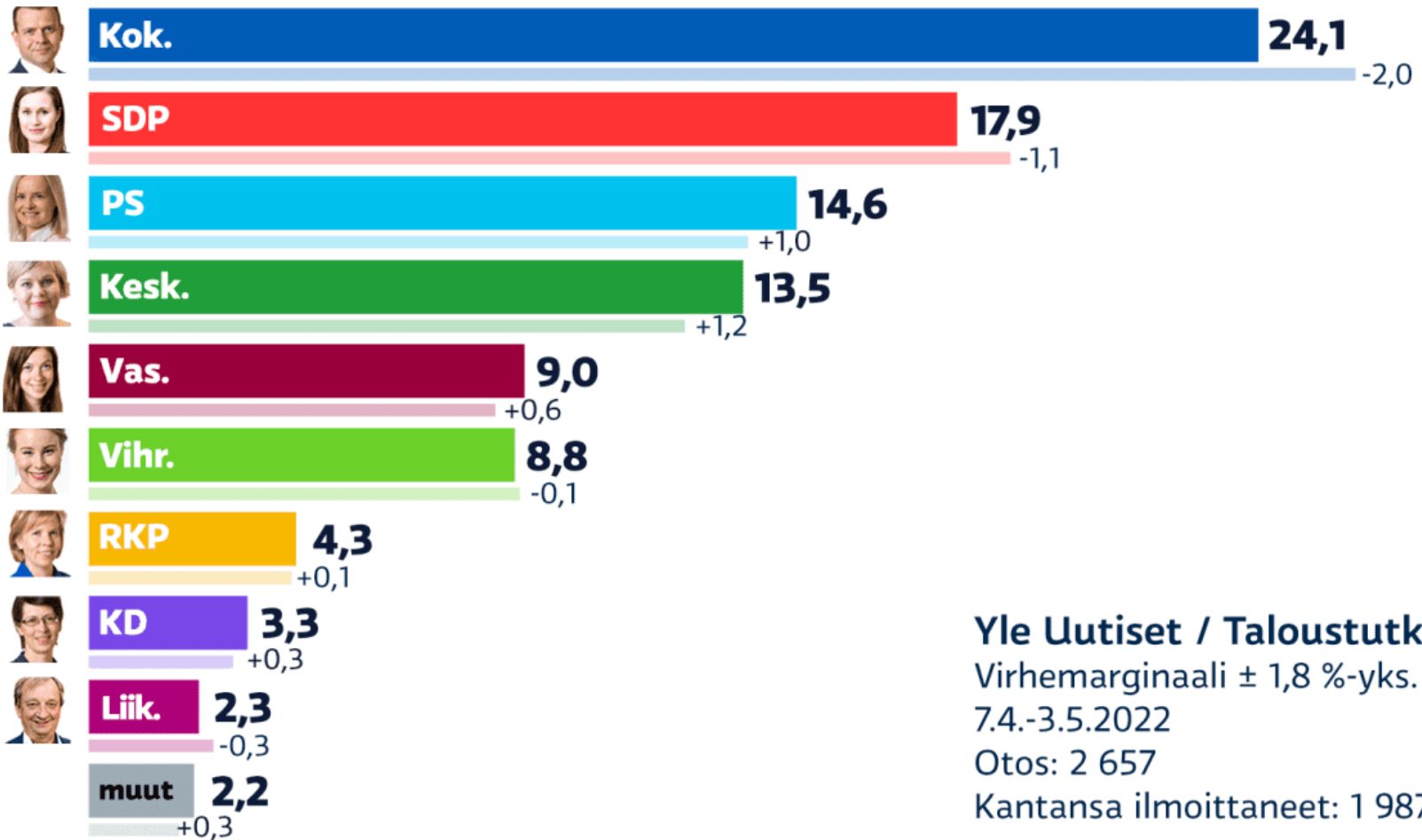
Miksi puolueita tarvitaan?

- Yhtenäisyys -> kanavoivat mielipiteitä
- Ehdokkaat ja vaihtoehdot
- Kasvattavat poliittiseen toimintaan
- Koulutusväylä poliittisille johtajille
- Hallinnon toiminta nojaa politiikkaan ja puolueisiin.

Eduskuntavaalikannatus puolueittain

PUOLUEKANNATUS (%)

Yle Uutiset / Taloustutkimus

Virhemarginaali $\pm 1,8$ %-yks.

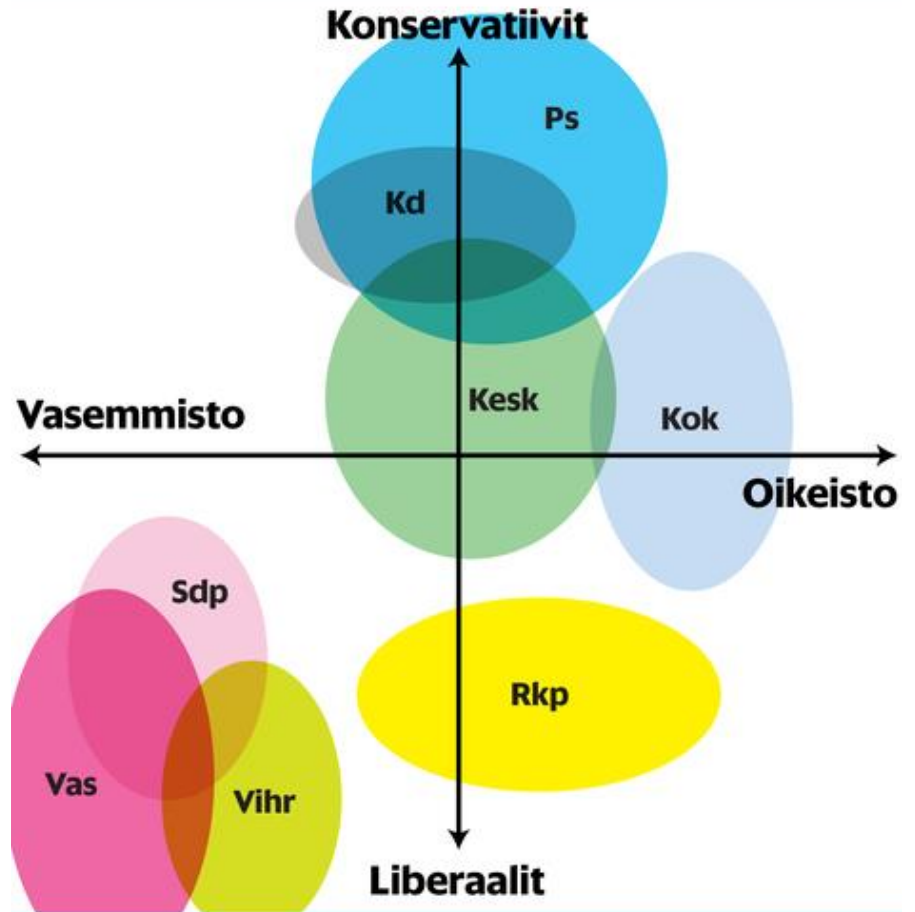
7.4.-3.5.2022

Otos: 2 657

Kantansa ilmoittaneet: 1 987

Puolueiden sijainti HS:n arvokartalla

Näin puolueet sijoittuvat arvokartalle kansanedustajiensa vaalikonevastausten perusteella

Lähde: HS.fi/tulos

Vaalin nimi
20XX
Namnet på valet

N:o

Miksi on tärkeää äänestää?

Näin äänestät eduskuntavaaleissa

Vaalien periaatteita Suomessa:

- Yleiset, yhtäläiset, salaiset ja välittömät vaalit.
- Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä, jossa yhdellä numerolla äänestetään sekä henkilöä että puoluetta.
 - Toinen vaihtoehto on listavaalit

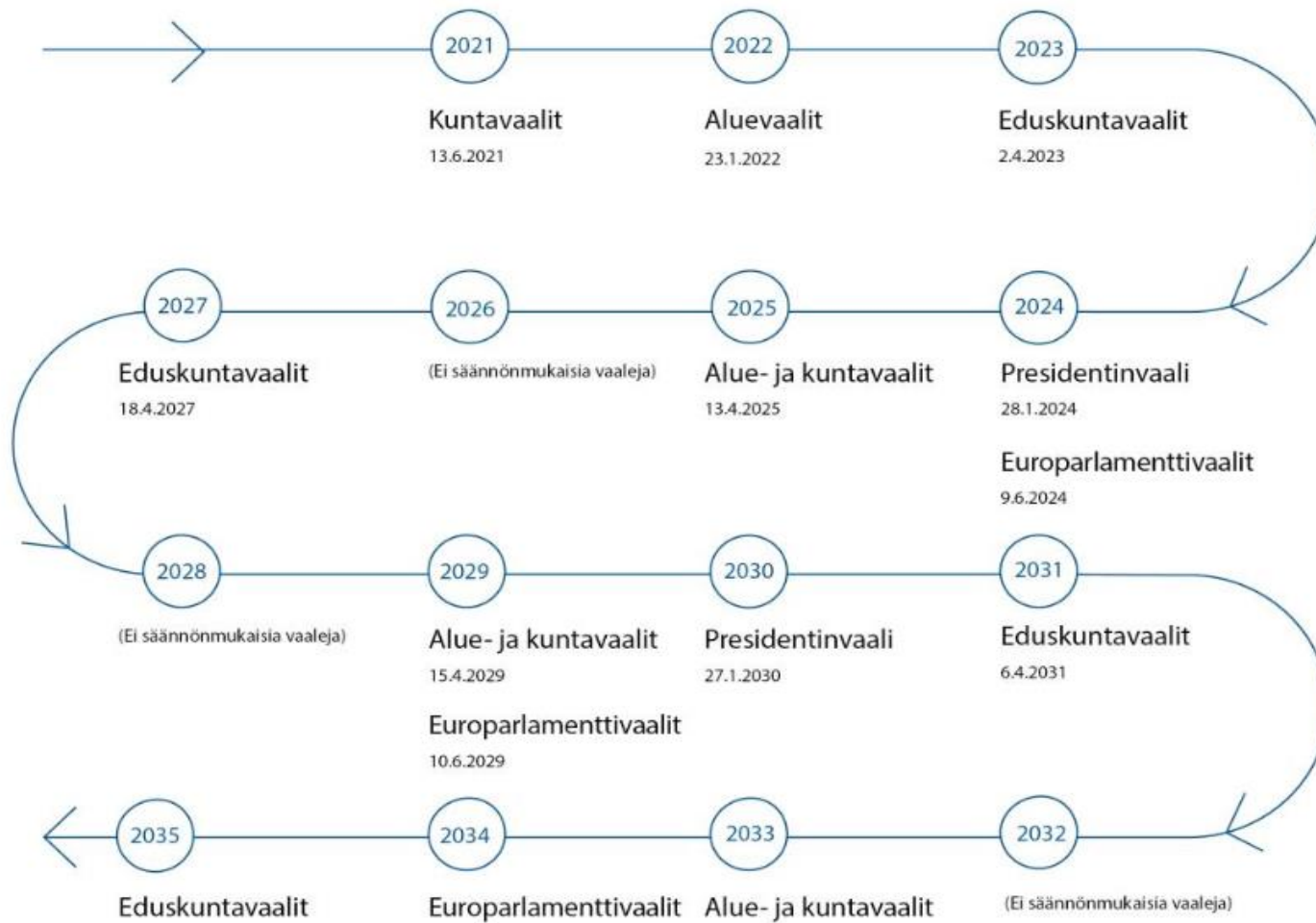
- **Vaalien periaatteet:**

- Yleinen äänioikeus = äänioikeus koskee kaikkia 18v. täyttäneitä
- Yhtäläinen = kaikilla yksi ääni
- Suhteelliset (d'Hondtin menetelmä) paikkajako vastaa listan äänimäärää
- Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.
- Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.
- Ei äänestyspakkoa, vapaaehtoisuus.
- vaalisalaisuus – vaalivirkailijan tietoon ei tule äänestäjän ratkaisu.

Vaalit Suomessa s. 128 taulukko

Vaalit:	Vaali- kausi & valittavat	Ääni- oikeus	Vaalikel- poisuus	Ehdokas- asettelu
Eduskunta	4 v. (200)	18 -v. Suomen kansalainen	18-v. Suomen kansalainen	puolueet, 100 hengen valitsija- yhdistykset
Kunta	4 v. (riippuu kunnasta, 13-85)	18-v. Suomen kansal. ja kunnassa asuvat (myös ulkom.)	18-v. Suomen kansalainen	puolueet, 10 hengen valitsijayhdistyk- set (pienissä kunnissa 3)
EU-Parla- mentti	5 v. (14)	18 -v. EU- kansalainen	18-v. Suomen kansalainen, 18-v. EU- kansalainen	puolueet, tai 2000 hengen valitsijayhdisty- kset
Presidentti	6 v. (1)	18-v. suomalainen	18-v. synty- peräinen Suomalainen	puolueet, 20 000 h. yhdistykset

Vuosina 2021-2035 toimitettavat säännönmukaiset vaalit

Suhteellinen vaalitapa:

- **A) suljettu listavaali**
 - äänestäjä valitsee puolueen (puolue valitsee ehdokkaiden järjestyksen)
- **B) avoin listavaali:**
 - äänestäjä valitsee puolueen ja henkilön -> henkilökohtainen äänimäärä ratkaisee läpimenon
 - Käytössä suomessa kunta-, eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa
- **C) mahdollinen äänikynnys parlamenttivaaleissa**
 - Estetään kaikkein pienimpien puolueiden läpipääsy
- Kansan äänestyskäyttäytyminen vaikuttaa suoraan tulokseen
- Monipuoluejärjestelmä (puoluejärjestelmän hajanaisuus)
- Päätöksenteko -> Tehokkuus? Nopeus? Hajanaisuus? (vrt. enemmistövaalitavan maat). -> Korostuvat **yhteistyökyky ja kompromissit!**

Enemmistövaalitapa:

A) yksinkertainen enemmistö: "winner takes it all"

- Iso-Britannia, Yhdysvallat, Intia
- Pienet vaalipiirit a) yksi henkilö valitaan tai b) koko lista valitaan

B) ehdoton enemmistövaalitapa: saatava yli puolet annetuista äänistä

- yleensä kaksivaiheiset -> mahdollinen toinen kierros (yksinkertainen enemmistö eli kaksi eniten ääniä saanutta jatkaa toiselle kierrokselle)
- Suomen presidentinvaalit

ENEMMISTÖVAALITAPA ->

- Johtaa usein kaksipuoluejärjestelmään
- Pidetään tehokkaana, puolueita vähän
- Jos voittaneella puolueella yksin enemmistö parlamentissa, muodostaa yksin hallituksen.
- Selkeät vaihtoehdot äänestäjälle
- Pienten puolueiden menestymisen mahdollisuudet heikot

Vaalijärjestelmä:

- Erilaisia vaalitapoja:
 - 1) Suora kansanvaali: Ehdokkaat valitaan suoraan äänimäärään perustuen. Voi olla yksi- tai kaksivaiheinen (vrt. Suomen presidentinvaalit)
 - 2) Valitsijamiesvaali: (esim. USA:n presidentin vaali) Äänestäjät äänestävät valitsijamiehiä, nämä valitsevat ehdokkaista läpi menevän. Ongelmana sitoutuminen. Jos valitsijamiehillä on valinnanvapaus, äänestäjä ei voi tietää, noudattaako hänen äänestämänsä valitsijamies aikaisemmin ilmoittamaansa linjaa.
 - 3) Enemmistövaali vaalipiireittäin: Esim. USA:n kongressin edustajainhuoneen vaalit (Paljon pieniä vaalipiirejä, jokaisesta vaalipiiristä valitaan eniten ääniä saanut ehdokas). Ongelmana se, että muiden kuin valitun ehdokkaan äänet menevät kokonaan hukkaan. Periaatteessa 51% joka vaalipiirissä takaa 100% edustajainhuoneen paikoista.
 - 4) Listavaali: Puolueet asettavat ehdokkaansa haluamaansa järjestykseen listalle. Äänestäjä saa äänestää vain puoluetta. Puolueen äänimäärästä riippuu, montako ehdokasta menee läpi. Listalla olevien nimien järjestys määrittelee sen, ketkä menevät läpi. (esim. Suomen eduskuntavaalit aikaisemmin) Ongelmana se, että äänestäjät eivät voi äänestää ketään tiettyä ehdokasta, tai he eivät voi olla varmoja, riittääkö puolueen äänipotti heidän ehdokkaansa läpimenoon
-